

Občanská a politická socializace

Jan Šerek

6. 4. 2017

Psychologie adolescentů

Proč adolescenti
a občanský život či politika?

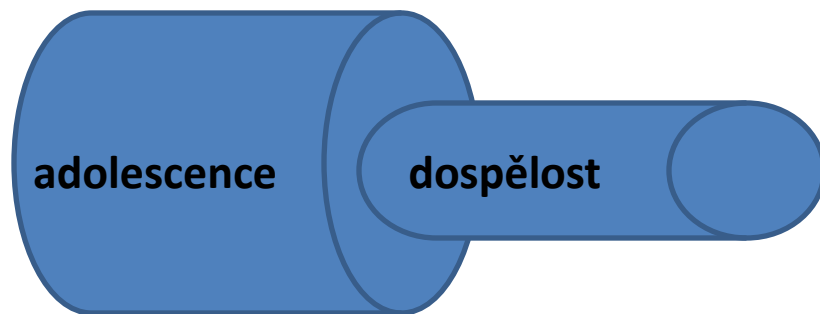
Proč adolescenti a občanský život či politika?

- rozvoj sociální složky identity (Erikson, 1968)

Proč adolescenti a občanský život či politika?

- rozvoj sociální složky identity (Erikson, 1968)
- společenské a institucionální pobídky
 - vzdělávací systém (Niemi & Hepburn, 1995)
 - politická práva

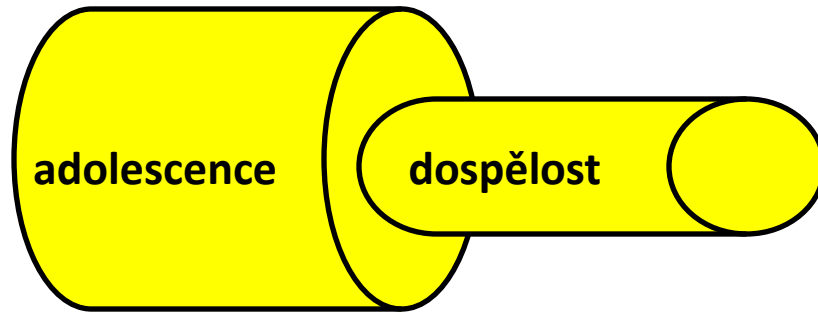
Hypotéza vnímavých let

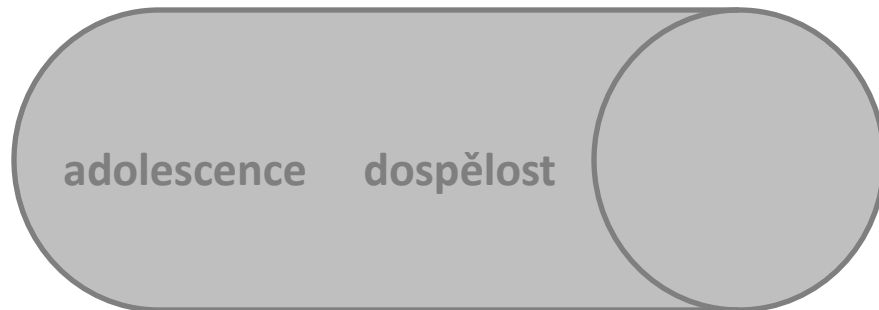
Celoživotní otevřenost

Hypotéza vnímavých let

Celoživotní otevřenost

co podporuje hypotézu vnímaných let?

1. politické orientace mají nejvyšší stabilitu v adolescenci a mladé dospělosti, zatímco v dalším životě zůstávají relativně stabilní (Krosnick & Alwin, 1989; Prior, 2010; Sears & Levy, 2003)

Eckstein, Noack, & Gniewosz (2012) popsali narůstající stabilitu politických orientací v průběhu adolescence

co podporuje hypotézu vnímaných let?

2. stejný vzorec se projevuje i u dalších sociopolitických postojů, které mohou souviset s politickým/občanským chováním, jako je například autoritářství, dogmatismus, tolerance, ethnocentrismus či podpora sociální rovnosti (Duckitt, 2009; Vollebergh, Iedema & Raaijmakers, 2001)

co podporuje hypotézu vnímaných let?

3. výzkumy kolektivní paměti ukazují, že si lidé nejlépe vybavují politické události (např. změny režimu), které se udály během jejich adolescence nebo mladé dospělosti, zatímco události z jiných období si vybavují hůře (Valencia & Páez, 1999)

historické události mají největší dopad na politický vývoj člověka, pokud se stanou v období adolescence či mladé dospělosti (Sears, 2002; Sears & Levy, 2003)

A co děti?

A co děti?

„Do okamžiku, kdy dítě ve věku 14 let nastupuje na střední školu, jsou již jeho základní politické orientace ve vztahu k režimu a komunitě pevně usazené. Proto přinejmenším během následujících čtyř let na střední škole můžeme zaznamenat pouze málo podstatných změn.“

(Easton & Hess, 1962, 236)

A co děti?

Joseph Adelson

(Adelson & O'Neil, 1966; Adelson, O'Neil, & Green, 1969;
Adelson & Beall, 1970)

A co děti?

Joseph Adelson

(Adelson & O'Neil, 1966; Adelson, O'Neil, & Green, 1969;
Adelson & Beall, 1970)

Jean Piaget

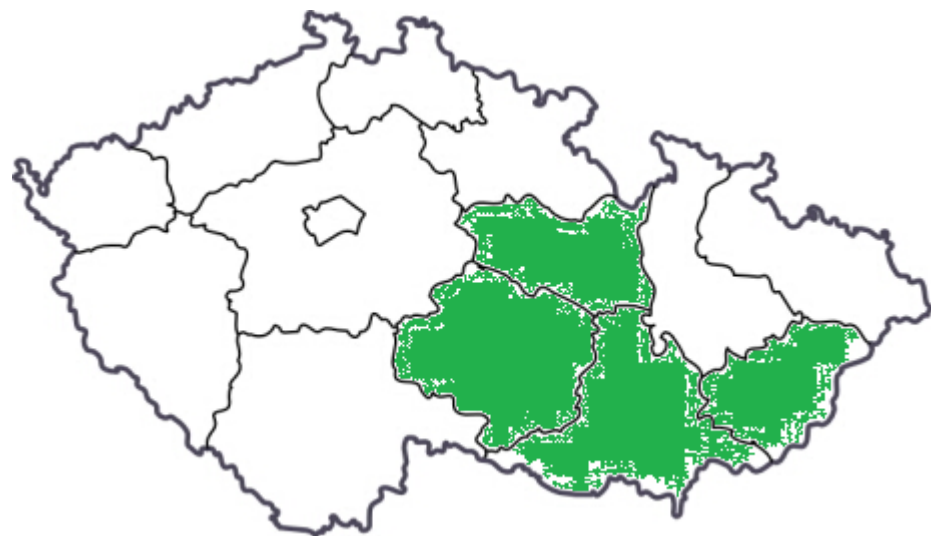
Robert Selman

Naše data

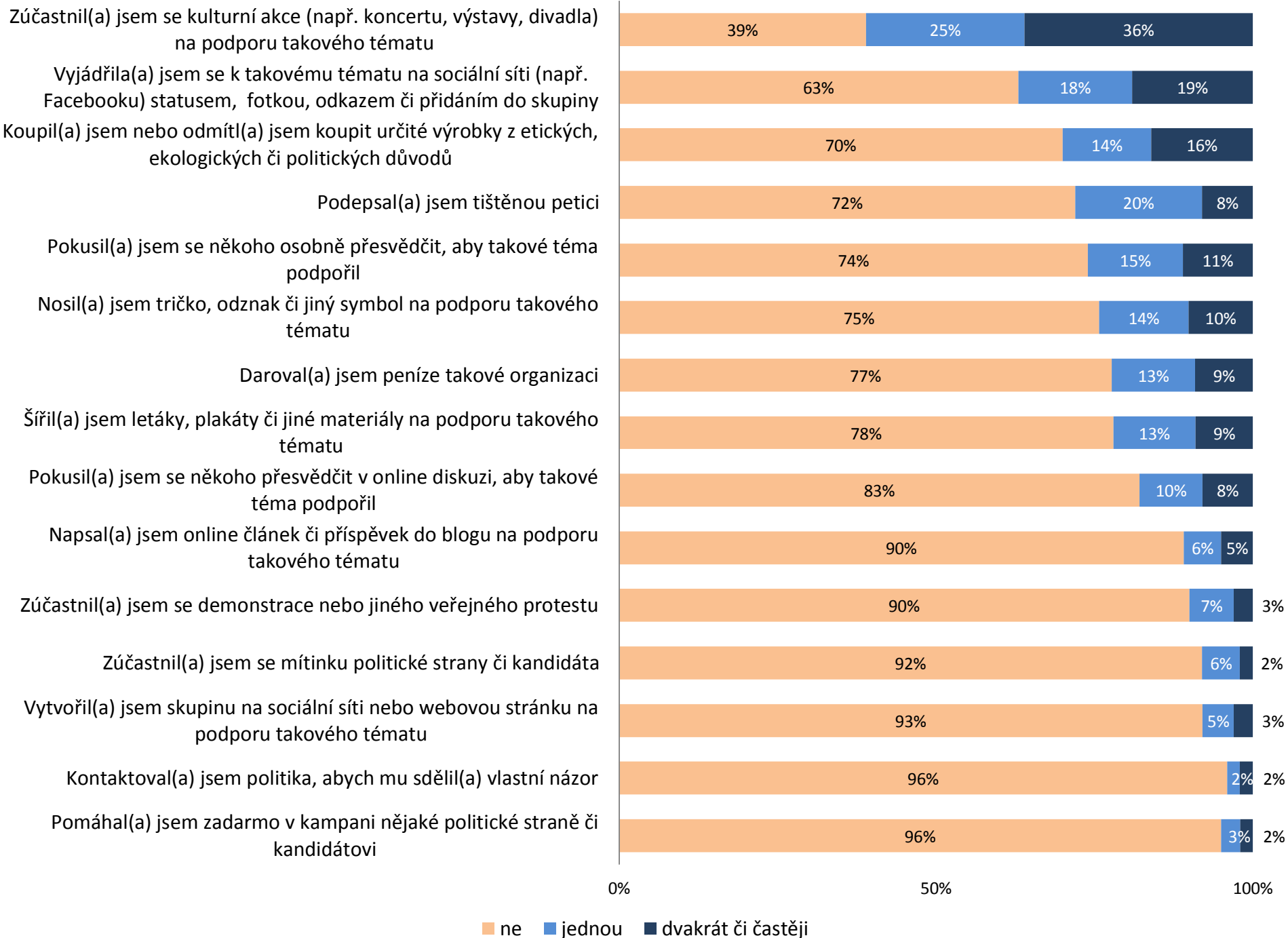
červen 2014

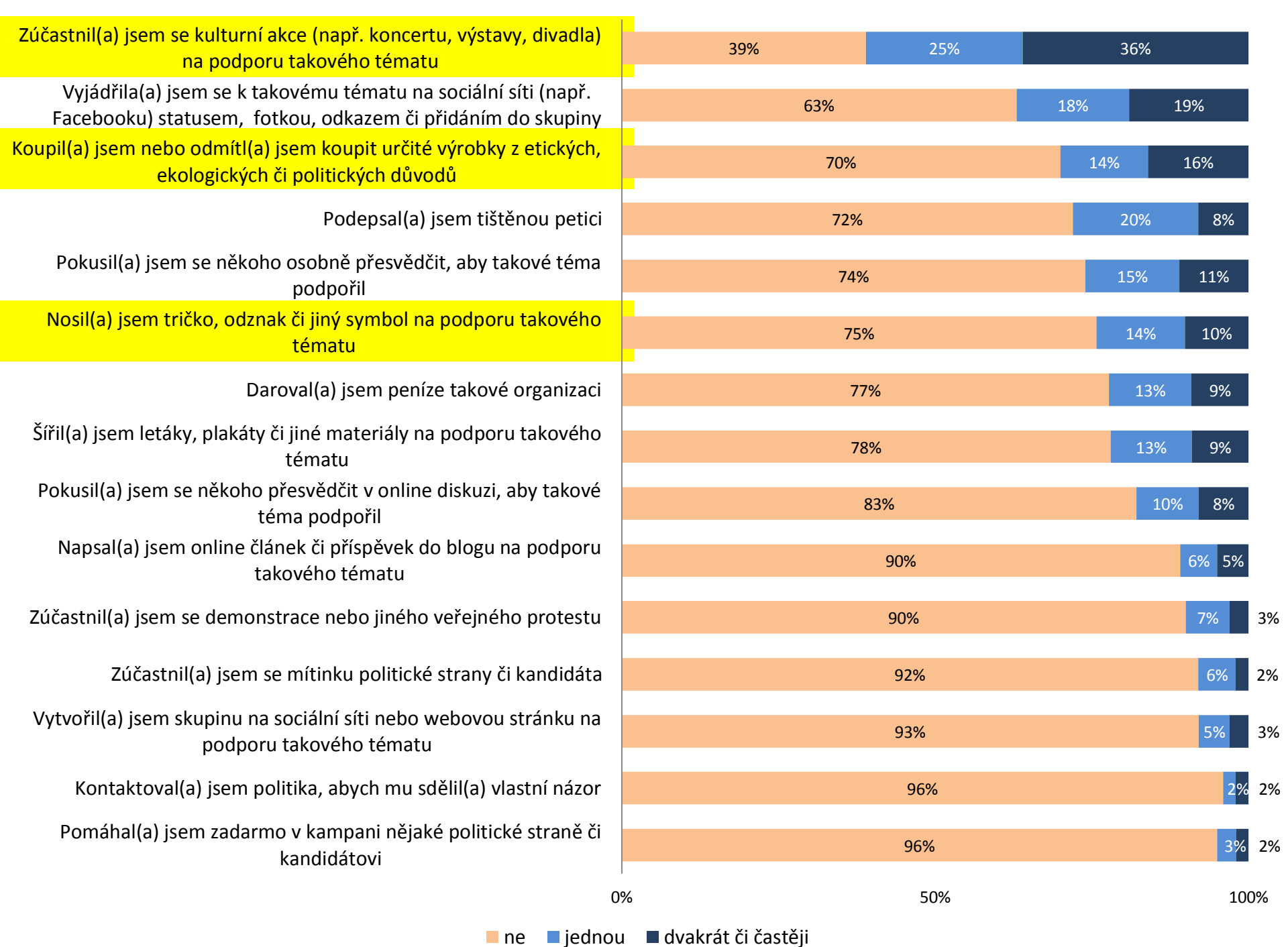
asi 2,000 studentů 9. ročníků ZŠ a prvních ročníků SŠ (průměrný věk 15,7 let)

dotazníkové šetření

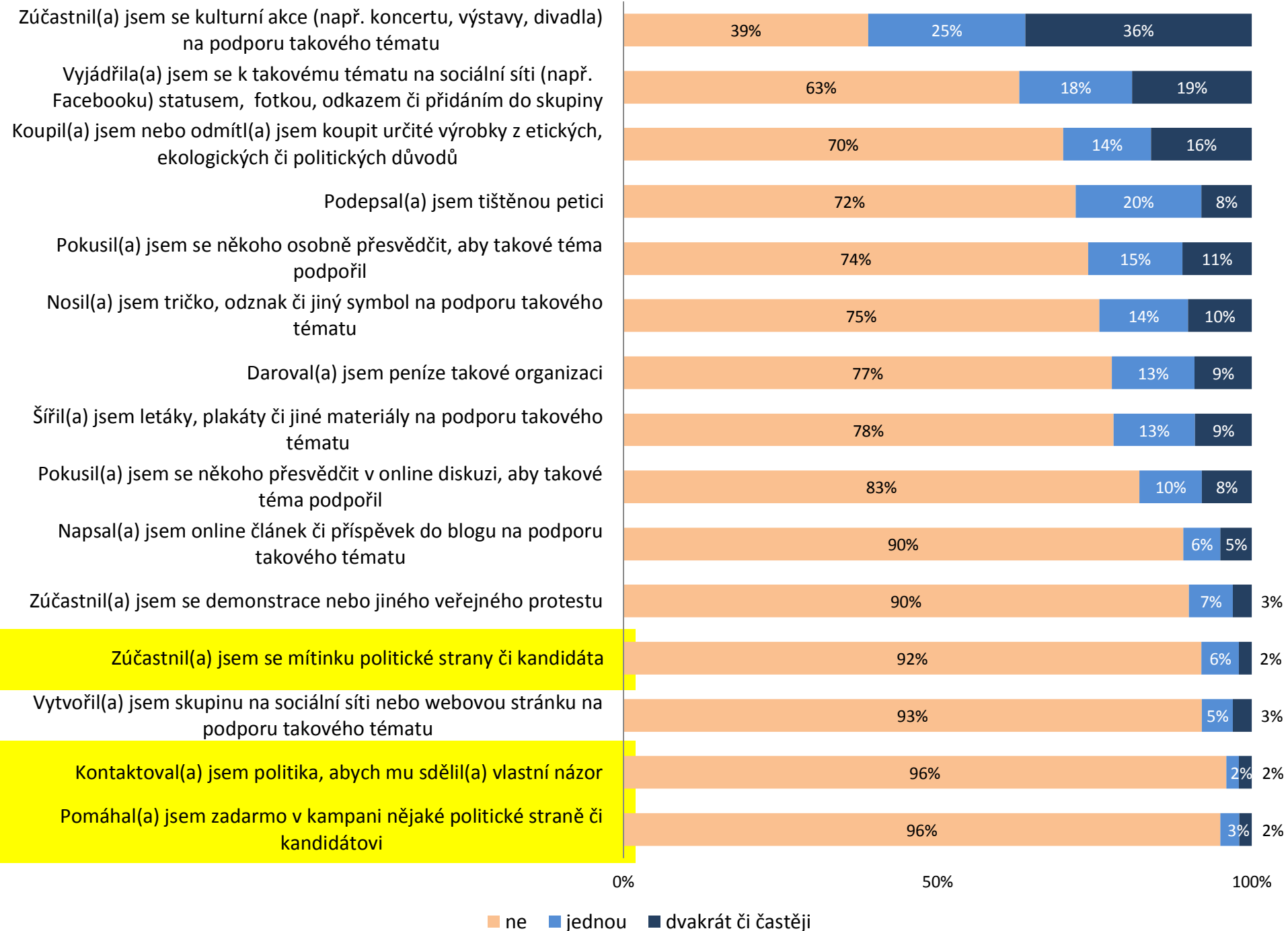

Co dělají?

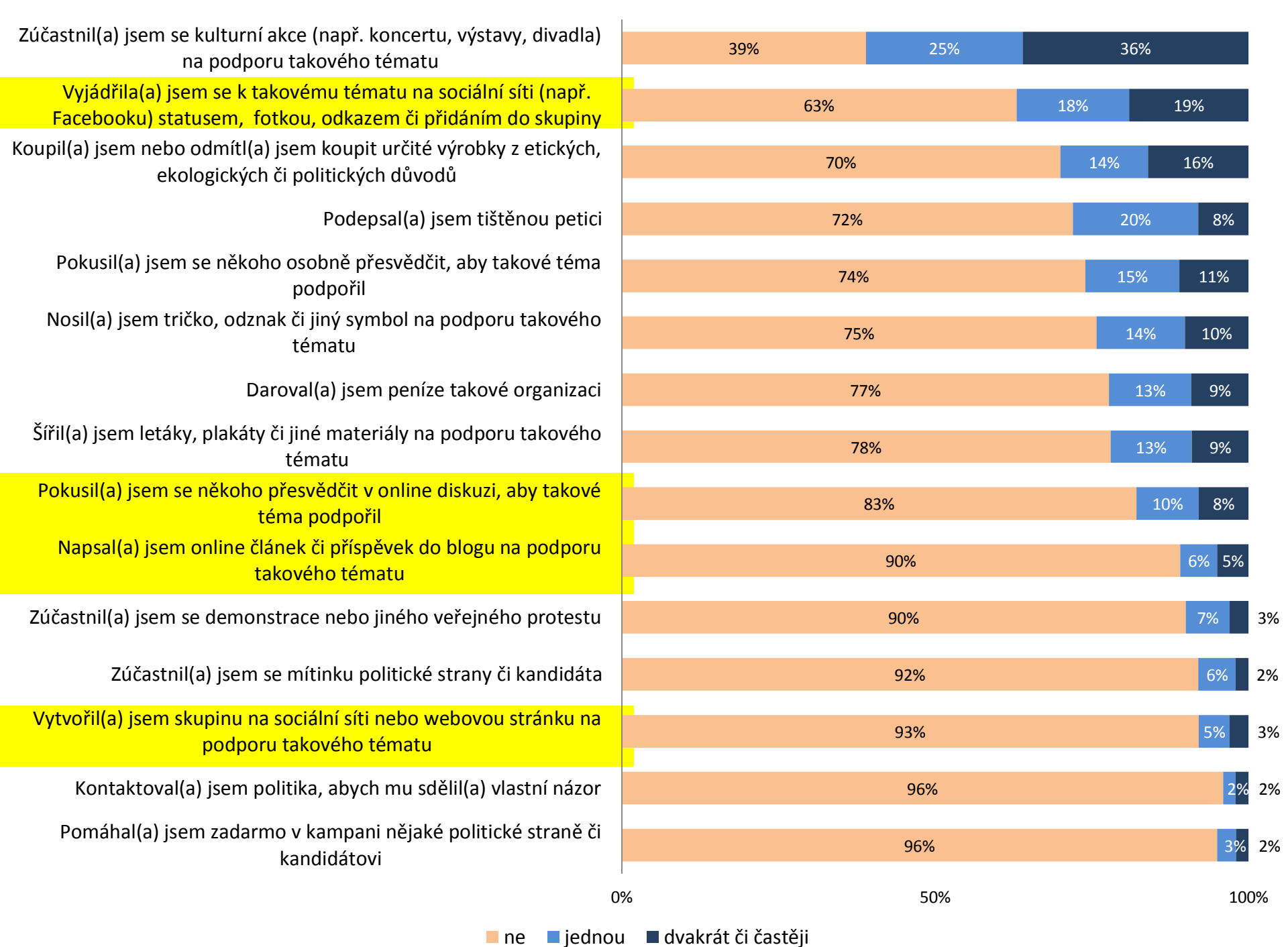

I HATE

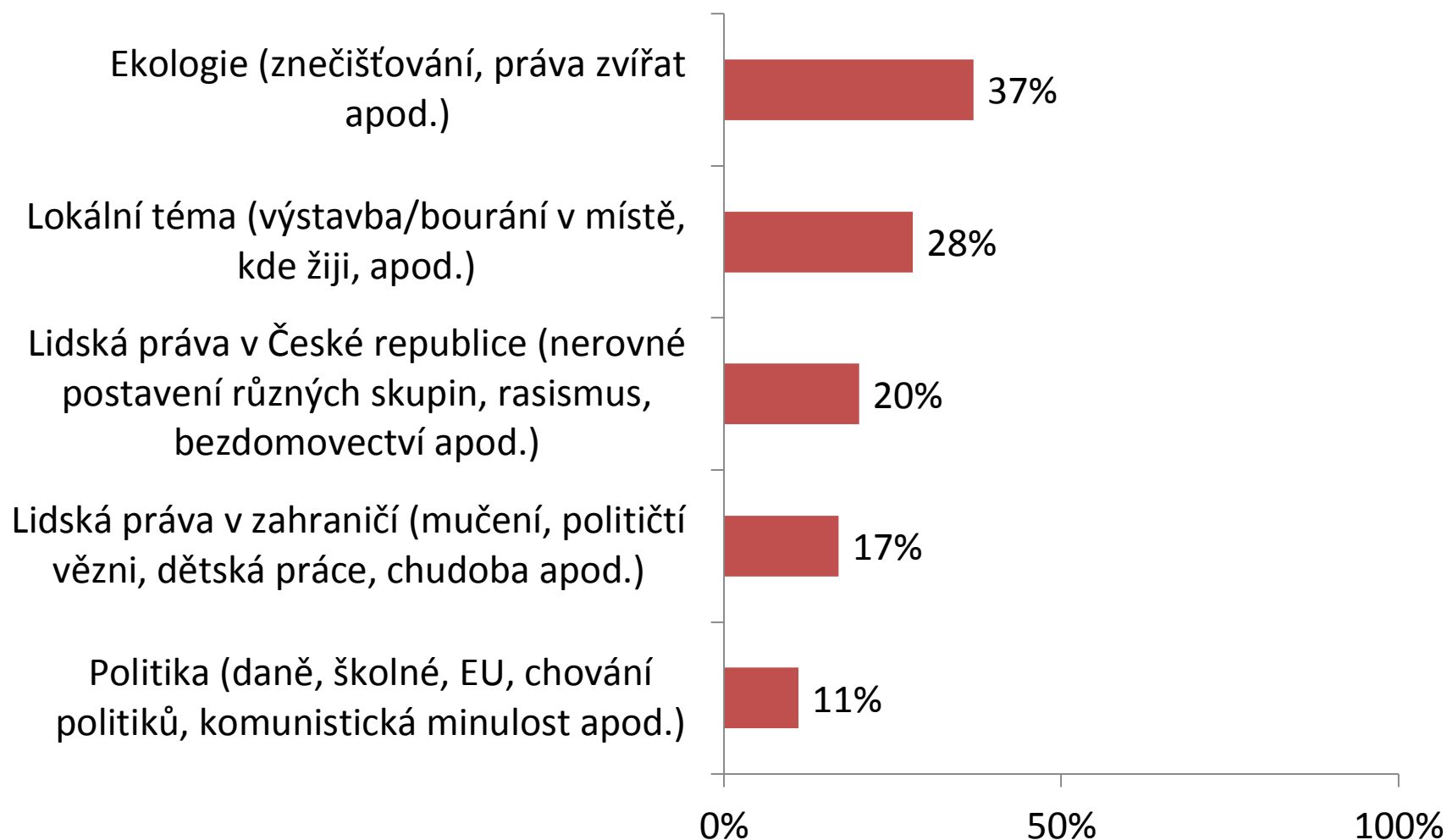
politics

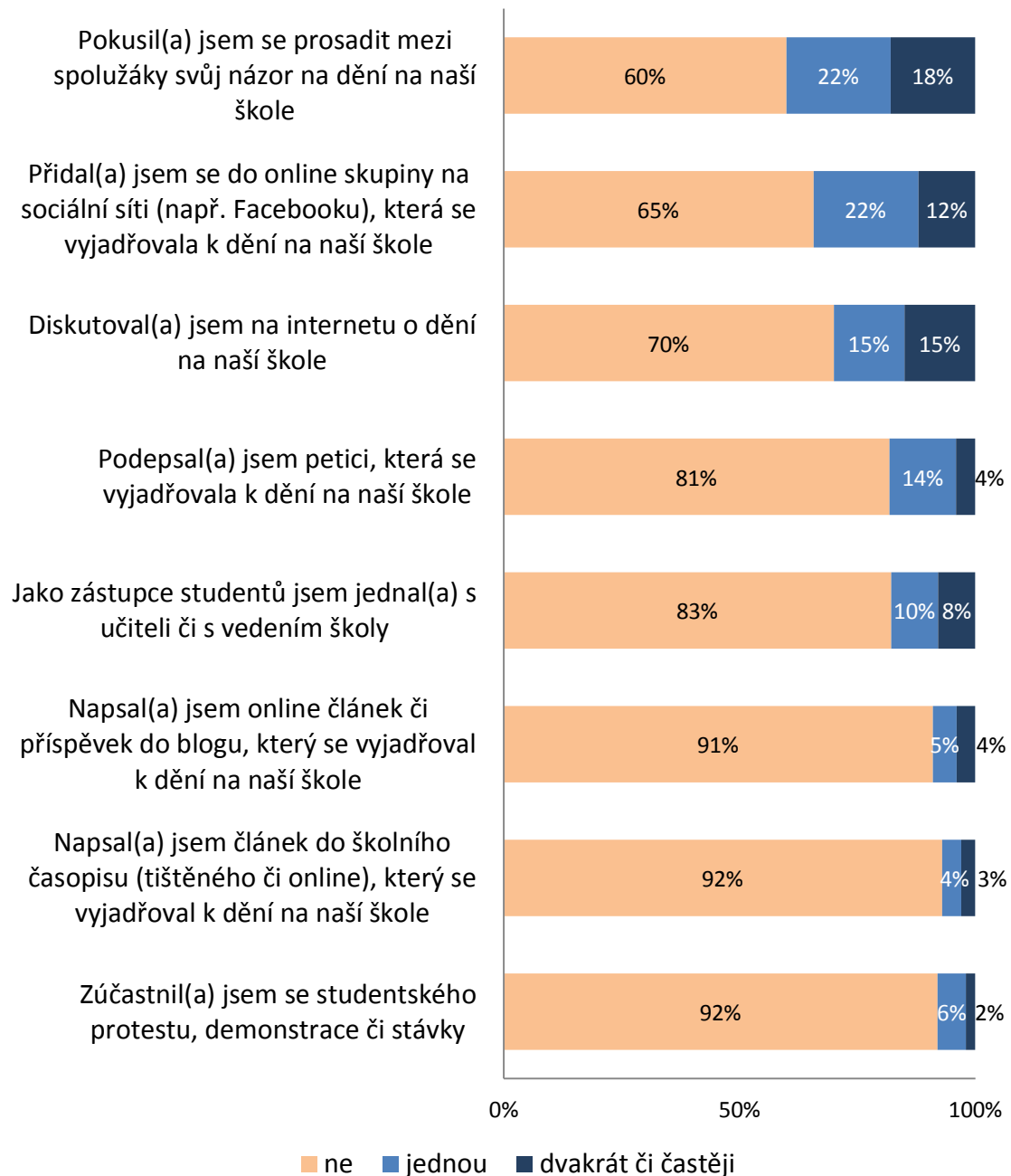
ne jednou dvakrát či častěji

ne online vs. offline,
ale nenáročné vs. náročné

Jakých konkrétních témat se tvé aktivity týkaly?

Co dělají ve škole?

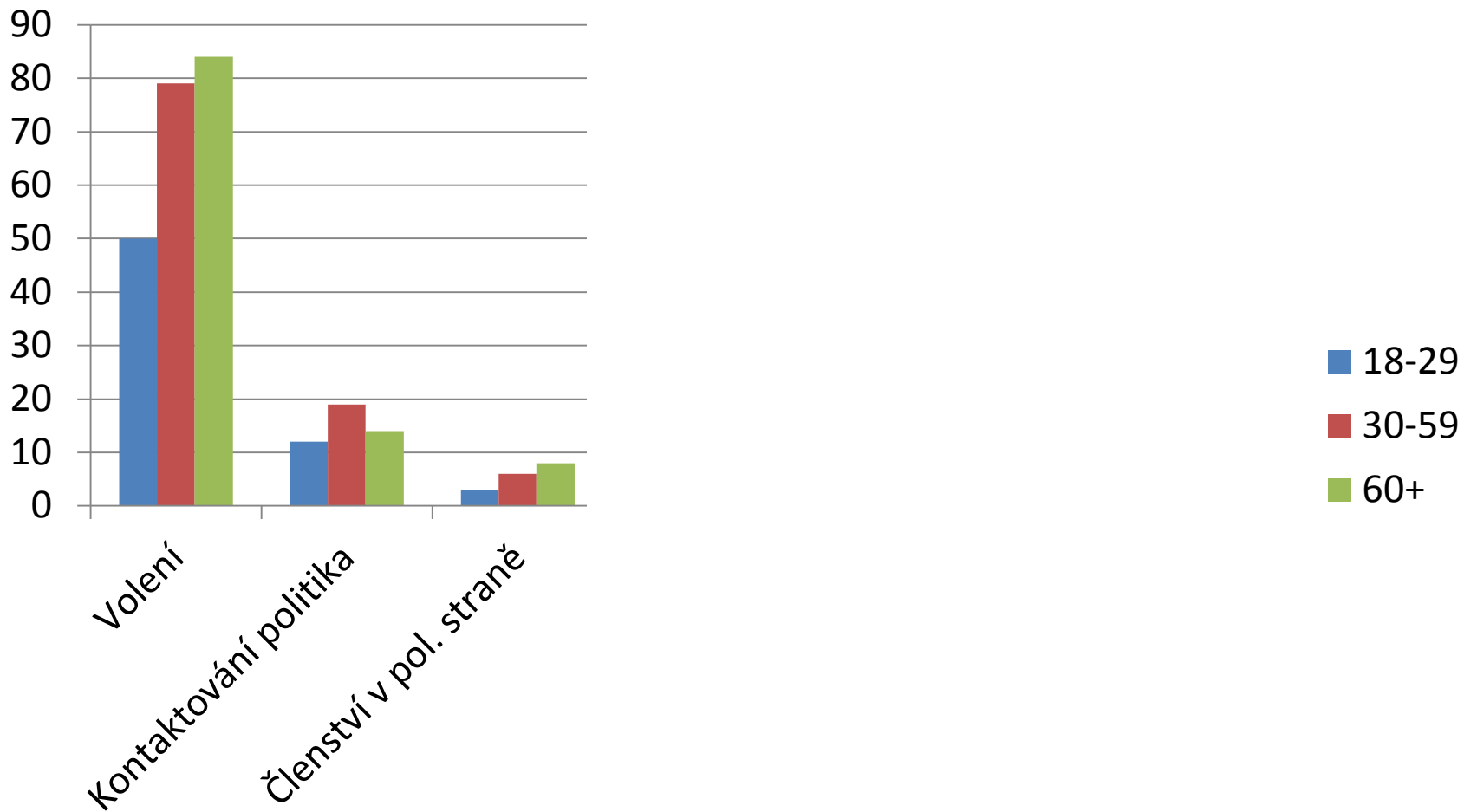

ne jednou dvakrát či častěji

Co považují za účinné do budoucna?

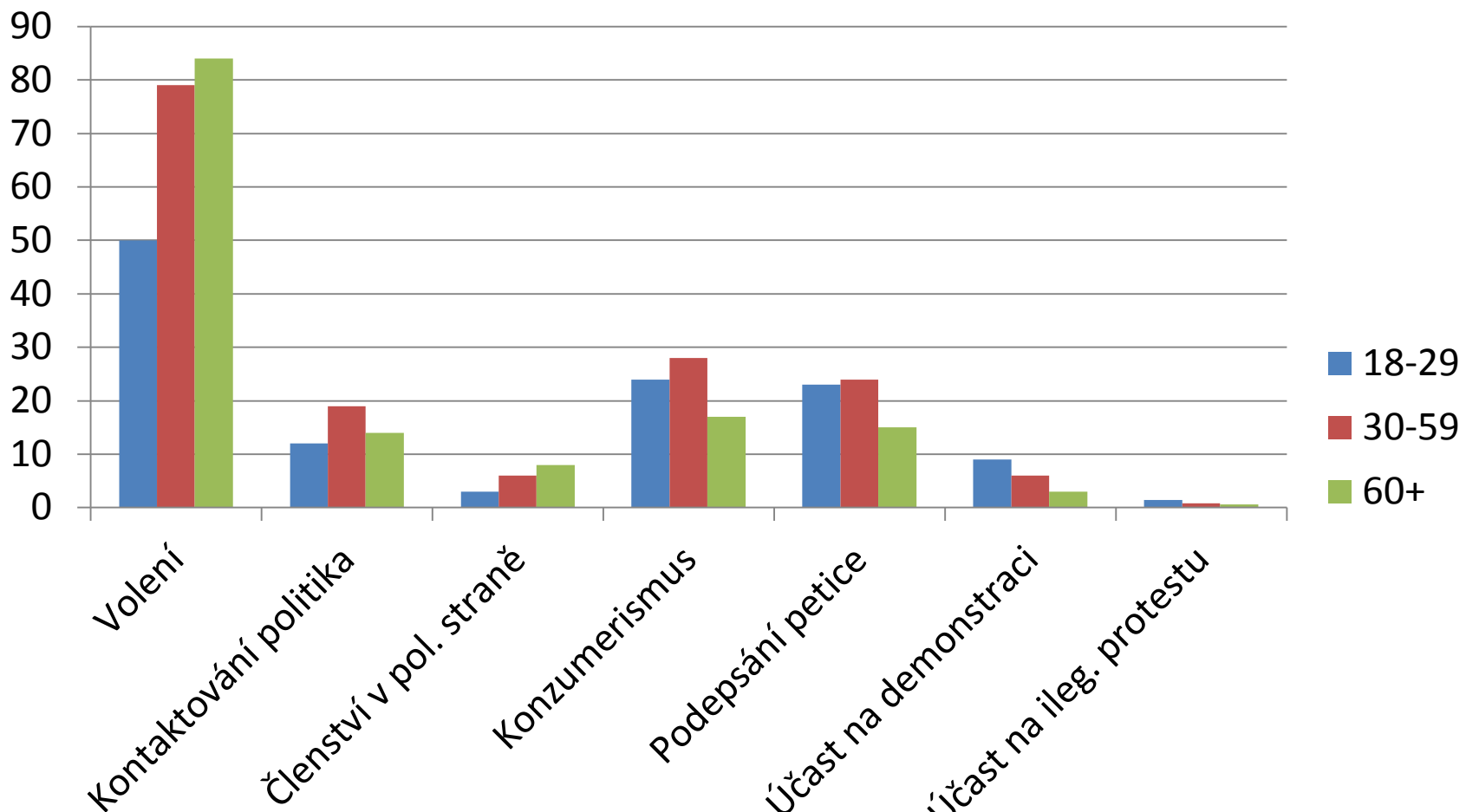
Zkus se nyní zamyslet, jak to budeš mít v dospělosti. Pokud bych se v dospělosti domníval(a), že se ve společnosti děje něco špatného, tak bych ...

Norris, 2003

Data: European Social Survey

Norris, 2003
 Data: European Social Survey

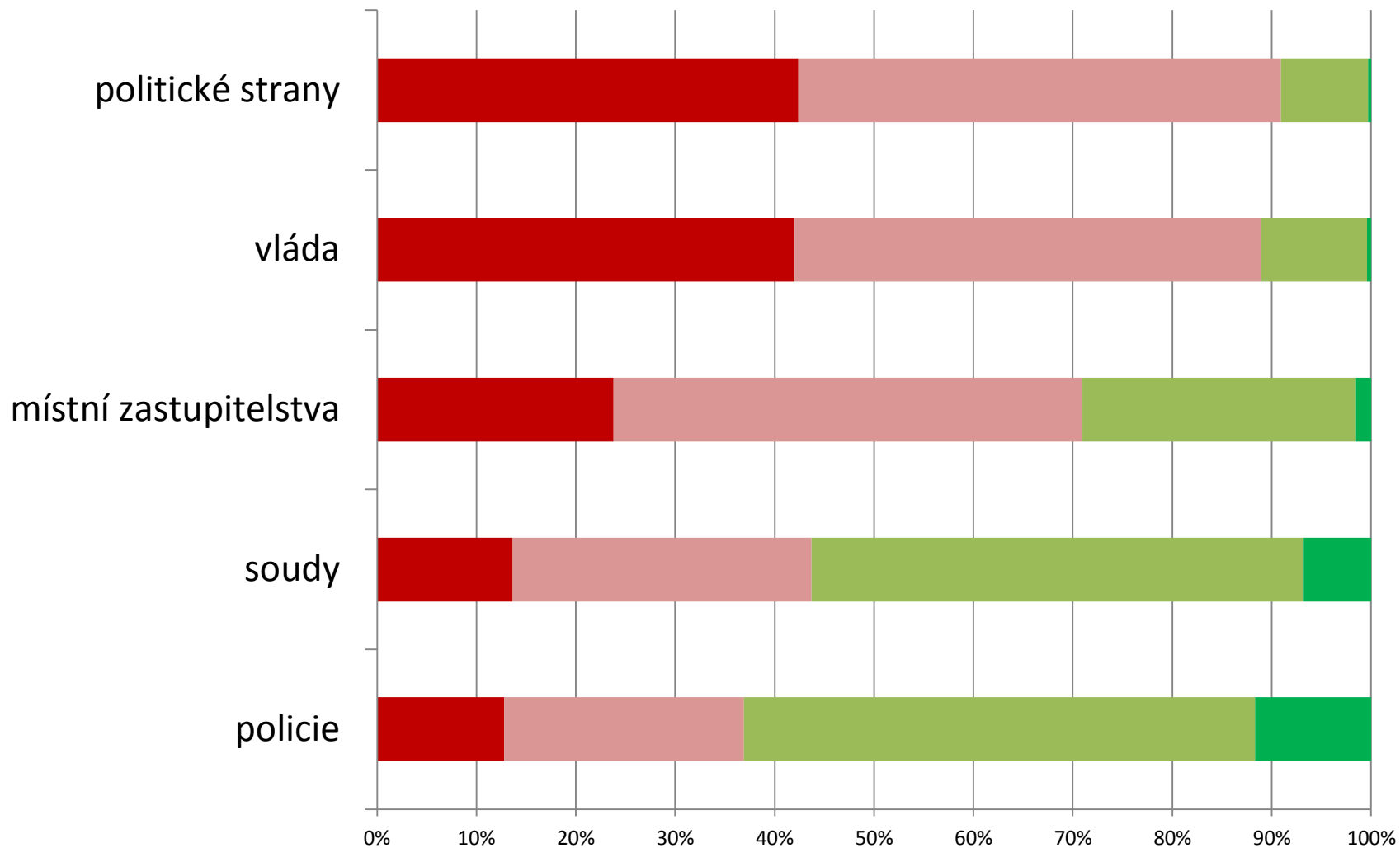
Co si myslí?

Co si myslí?

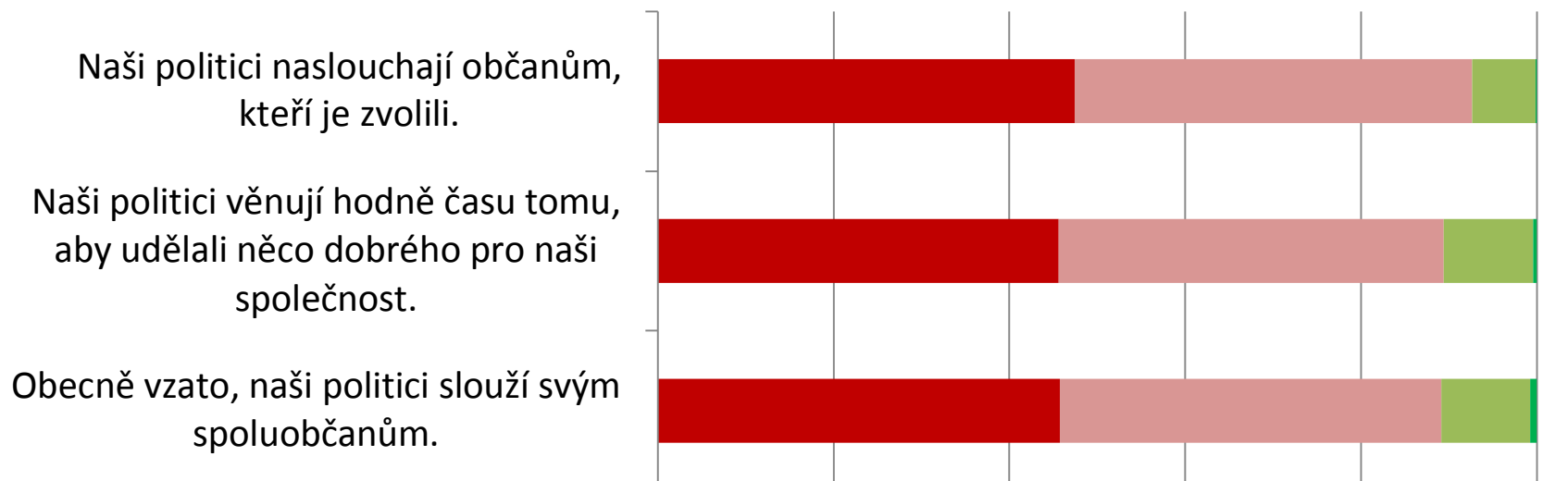
komu důvěřují?

cítí se schopní něco změnit?

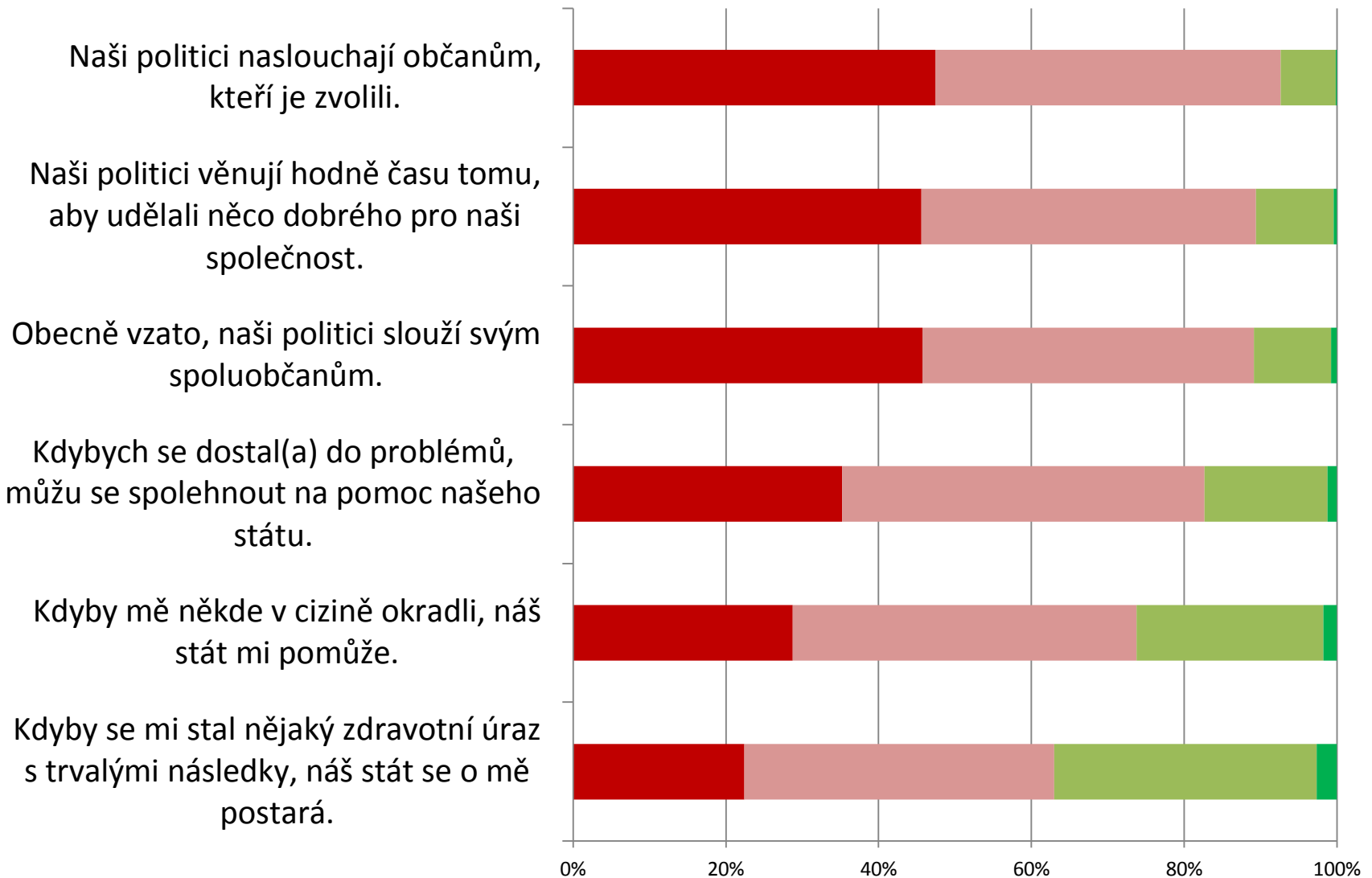
jak velcí demokraté jsou?

■ vůbec nedůvěřuji ■ spíše nedůvěřuji ■ spíše důvěřuji ■ zcela důvěřuji

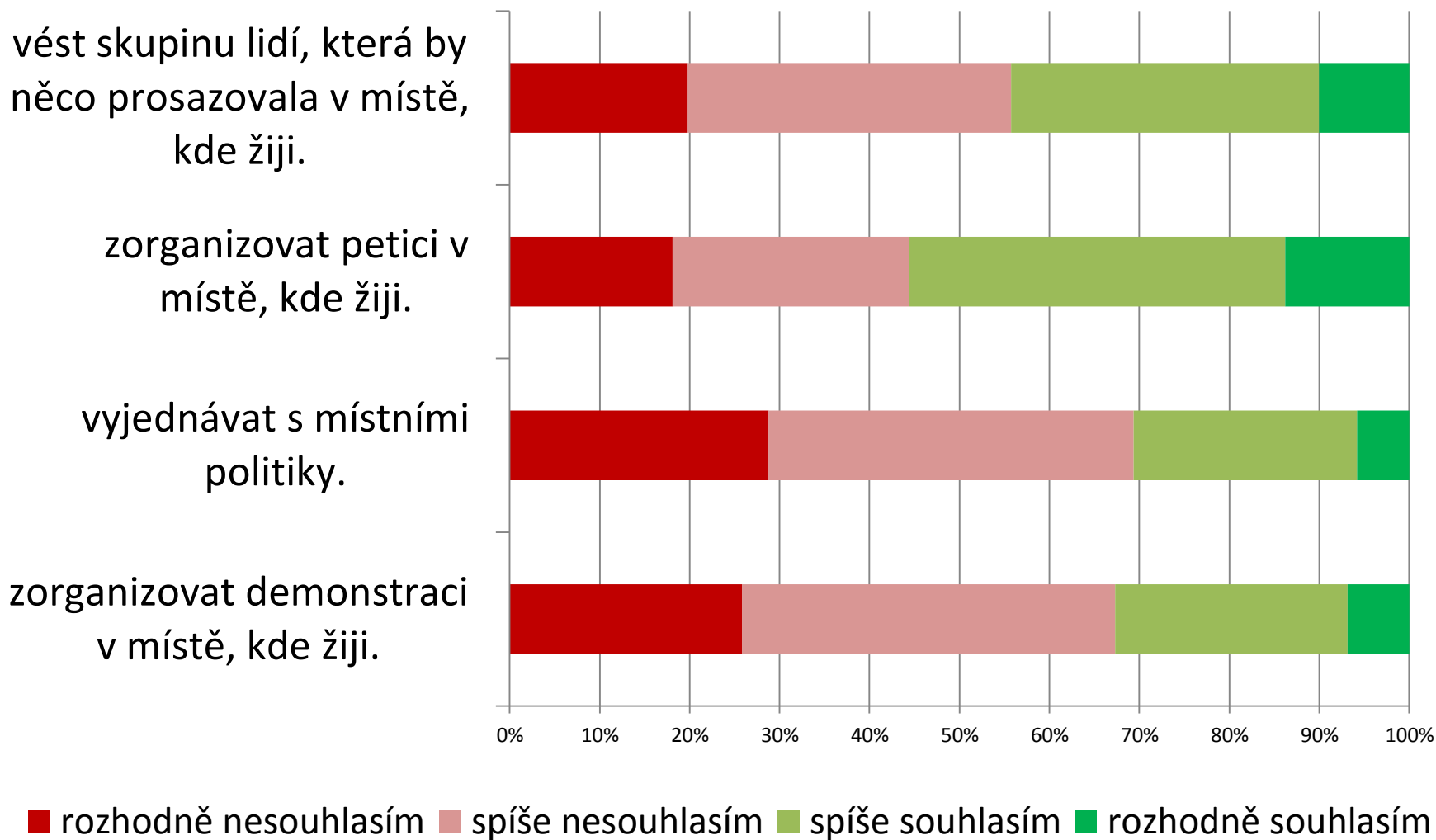

■ rozhodně nesouhlasím ■ spíše nesouhlasím ■ spíše souhlasím ■ rozhodně souhlasím

■ rozhodně nesouhlasím
 ■ spíše nesouhlasím
 ■ spíše souhlasím
 ■ rozhodně souhlasím

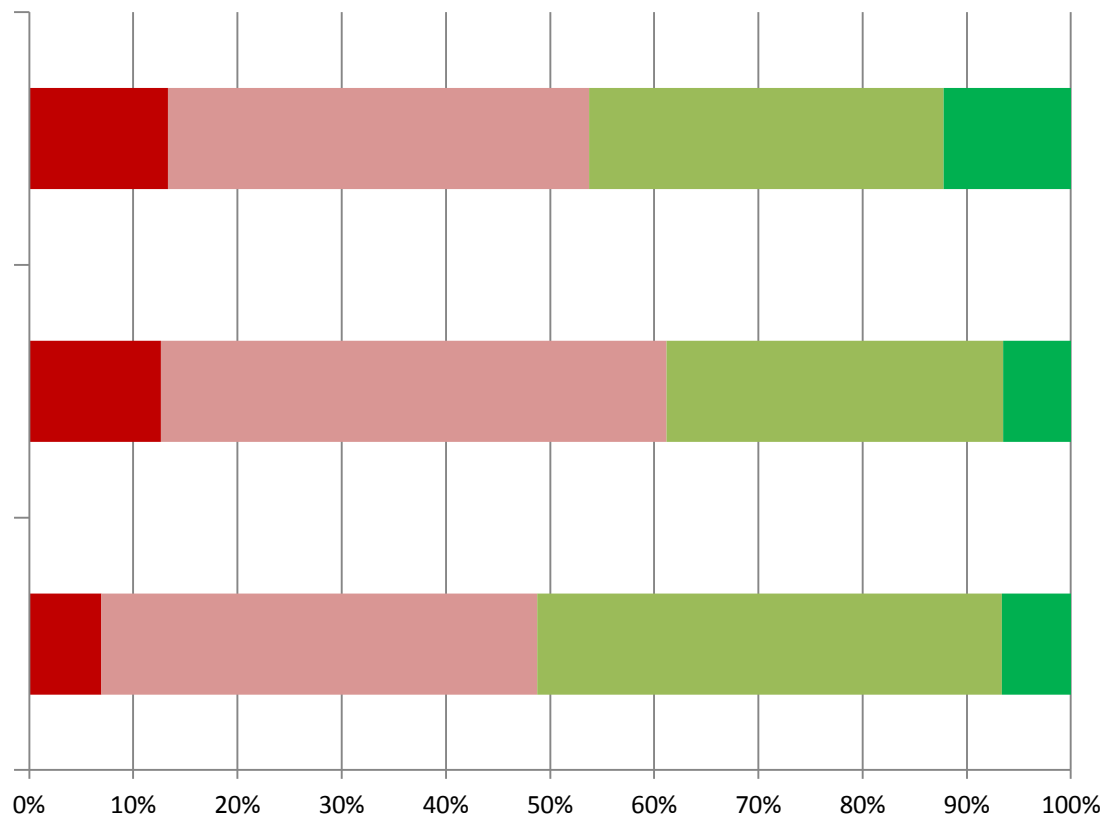
Kdybych chtěl(a), myslím, že bych dokázal(a) ...

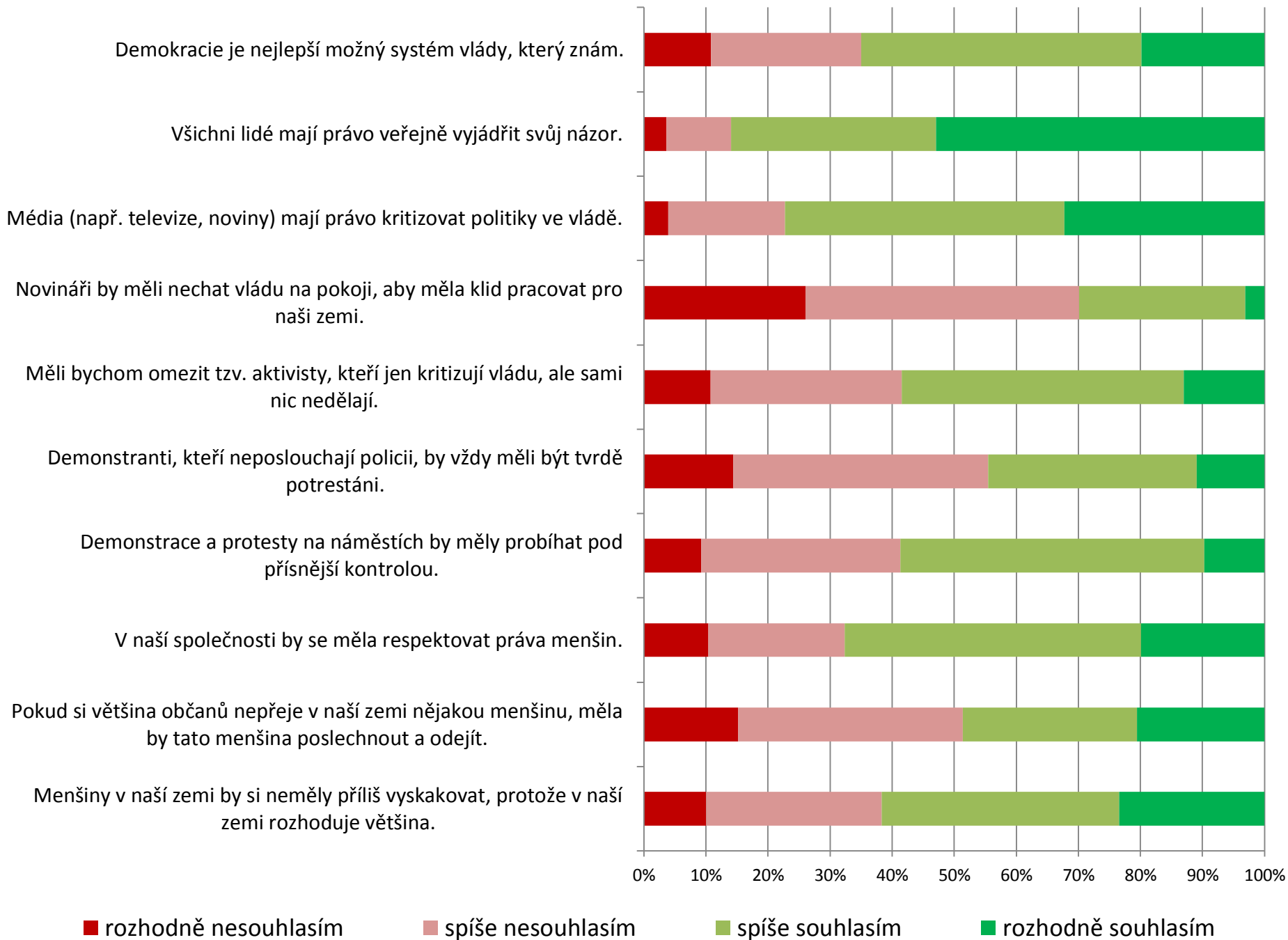
Lidé nemají možnost promluvit
místním politikům do jejich
rozhodnutí.

V místě, kde žiji, jsou poměry
natolik pevně usazené, že nemá
cenu pokoušet se něco změnit.

Když se lidé v naší obci či městě
pokoušejí něco prosadit, tak to
obvykle úřady zamítnou.

■ rozhodně nesouhlasím ■ spíše nesouhlasím ■ spíše souhlasím ■ rozhodně souhlasím

■ rozhodně nesouhlasím
 ■ spíše nesouhlasím
 ■ spíše souhlasím
 ■ rozhodně souhlasím

	T1		T2		Diff		T-test			Effect size			r	N
	M	SD	M	SD	M	SD	t	df	p	r	d	d4		
Tolerance - rovnost	3.23	0.70	2.98	0.79	0.25	0.72	9.01	673	0.000	0.33	0.49	0.51	0.54	674
Přistěhovalci by měli za svou práci brát stejný plat jako Češi. kteří dělají stejnou práci.	3.06	0.91	2.86	0.97	0.20	0.99	5.33	667	0.000	0.20	0.29	0.28	0.45	668
Děti přistěhovalců by měly mít stejné příležitosti studovat jako české děti.	3.34	0.76	3.08	0.86	0.26	0.86	7.92	666	0.000	0.29	0.43	0.41	0.44	667
Přistěhovalci by měli mít zaručenou stejnou zdravotní péči jako Češi.	3.29	0.76	3.01	0.83	0.29	0.84	8.76	659	0.000	0.32	0.48	0.46	0.45	660
Tolerance - kultura	2.38	0.73	1.93	0.72	0.45	0.70	16.64	670	0.000	0.54	0.91	0.94	0.53	671
Přistěhovalcům by mělo být povoleno udržovat si svůj jazyk.	2.48	0.91	2.09	0.90	0.39	0.88	11.38	659	0.000	0.41	0.63	0.64	0.52	660
Přistěhovalci by měli mít právo zachovat si své tradice a kulturu.	2.65	0.88	2.09	0.88	0.56	0.97	14.75	661	0.000	0.50	0.81	0.73	0.39	662
Přistěhovalci by měli mít právo stavět si u nás své náboženské stavby (např. pravoslavné kostely. mešity. buddhistické svatyně)	1.99	0.89	1.61	0.77	0.39	0.89	11.11	656	0.000	0.40	0.61	0.58	0.44	657

Kdo je ovlivňuje? Kam se obracejí?

Socializační činitelé

rodina

kamarádi

škola

média

organizace

a další ...

Socializační činitelé

rodina

pasivní příjem vs. aktérství

kamarádi

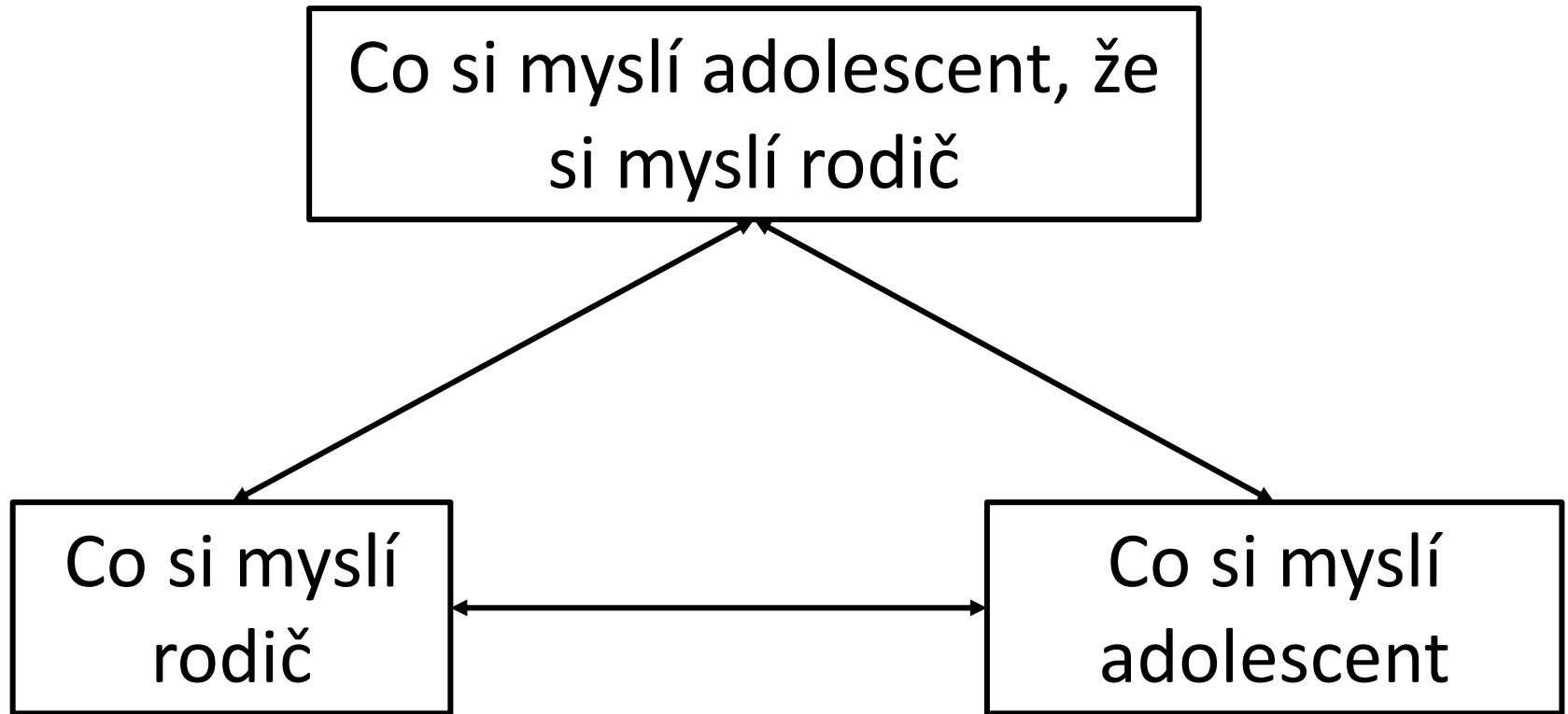
škola

média

organizace

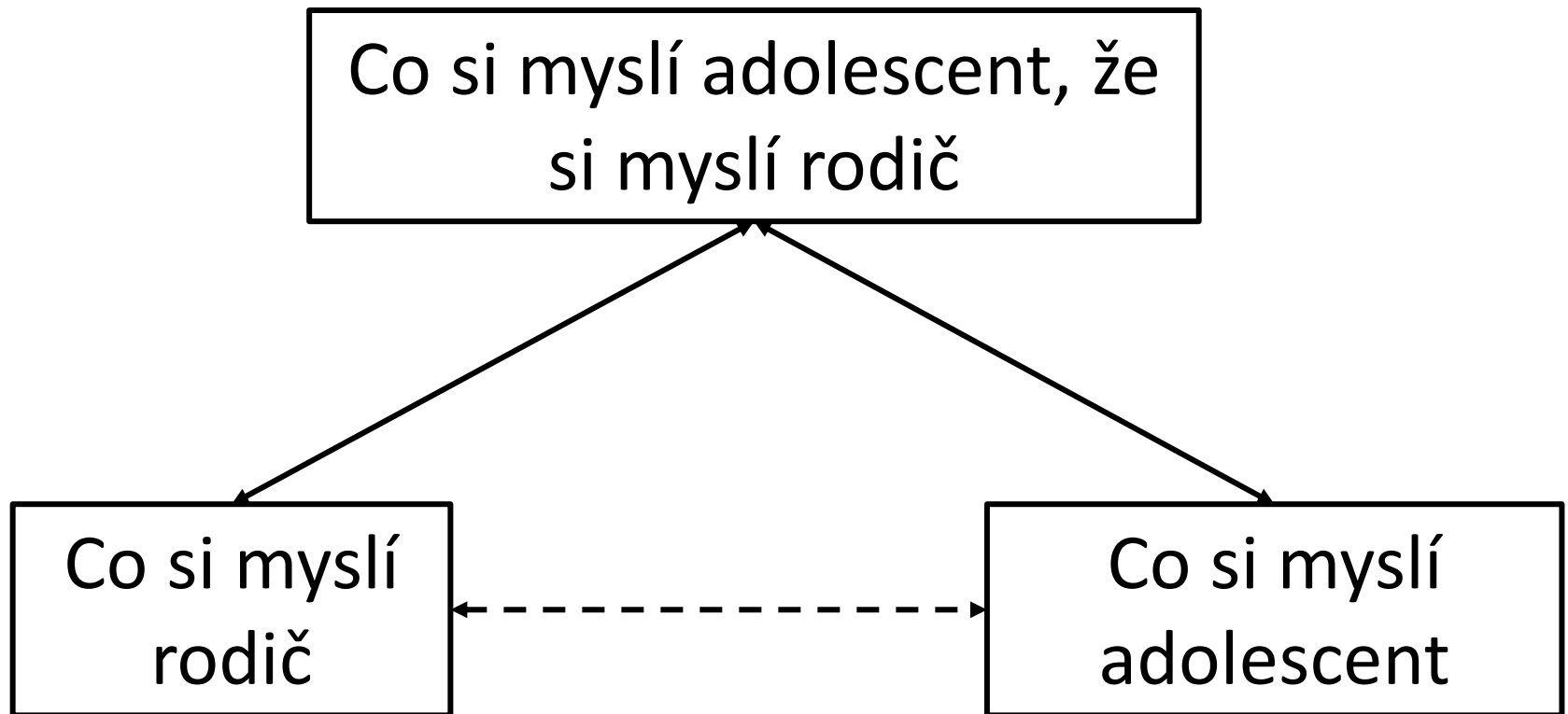
a další ...

Socializační činitele

Westholm (1999)

Socializační činitele

Socializační činitelé

rodina

pasivní příjem vs. aktérství

kamarádi

směr socializace

škola

média

organizace

a další ...

Socializační činitelé

rodina	pasivní příjem vs. aktérství
kamarádi	směr socializace
škola	přímé efekty vs. „vedlejší produkty“
média	
organizace	
a další ...	

Socializační činitelé

rodina jako model (např. *attachment theory*)

Socializační činitelé

rodina jako model (např. *attachment theory*)

škola jako model (např. *public institutional hypothesis*)

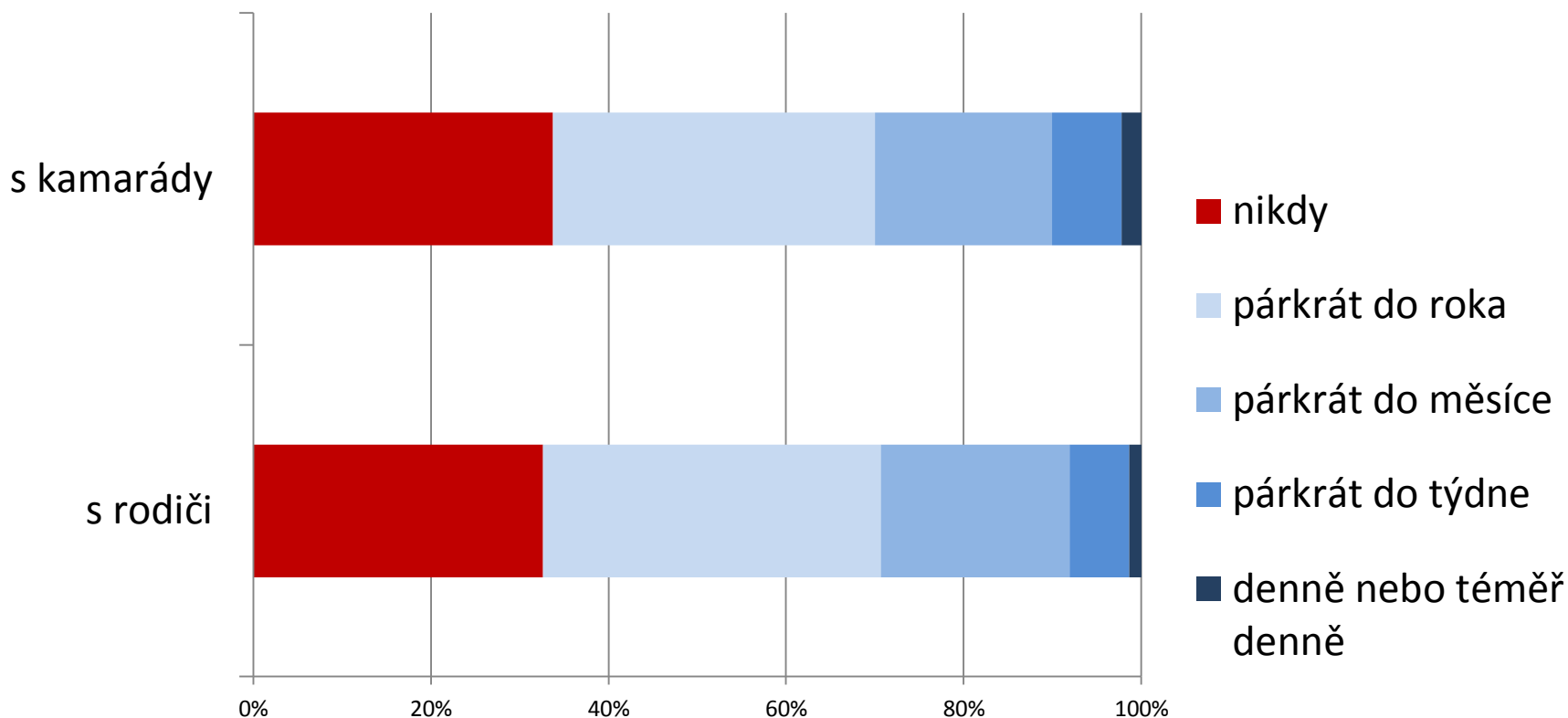
Socializační činitelé

rodina jako model (např. *attachment theory*)

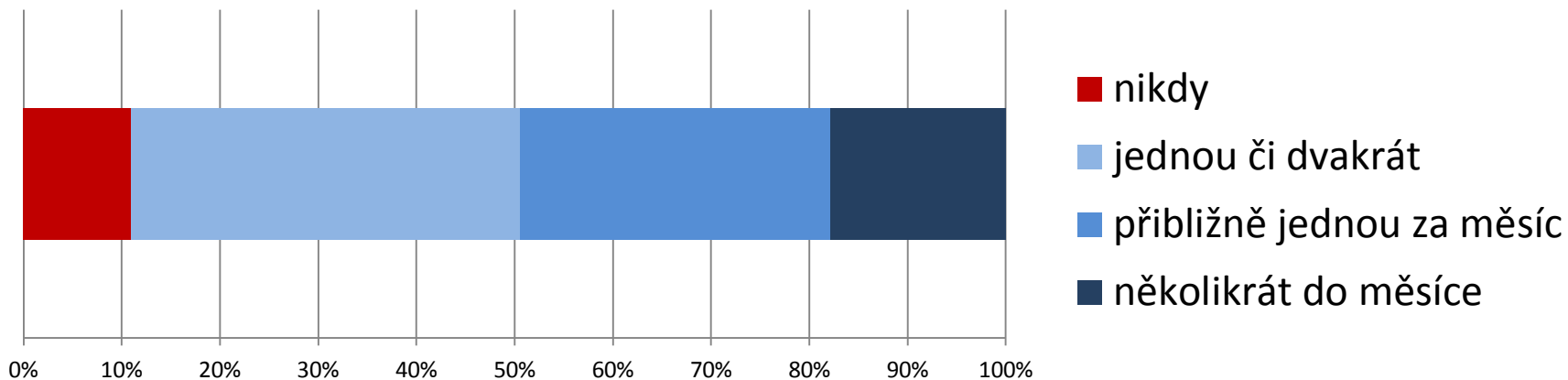
škola jako model (např. *public institutional hypothesis*)

organizace (např. *teorie sociálního kapitálu*)

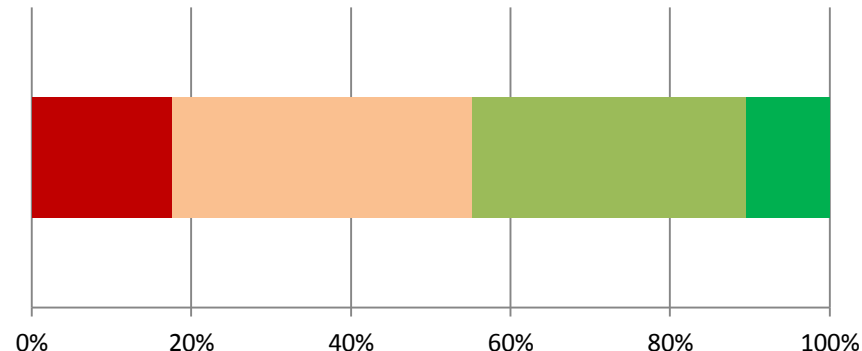
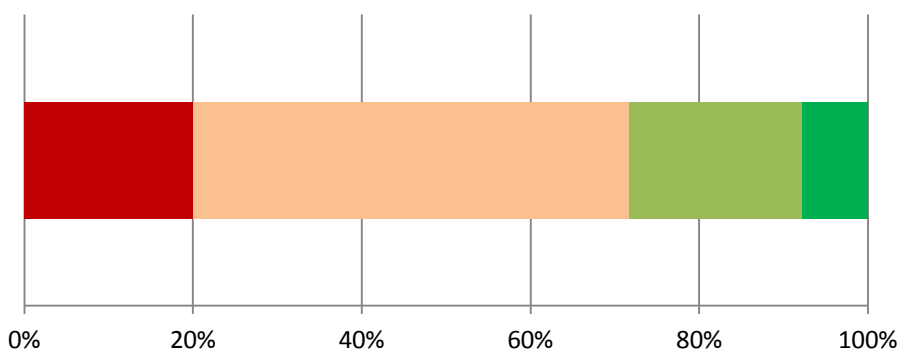
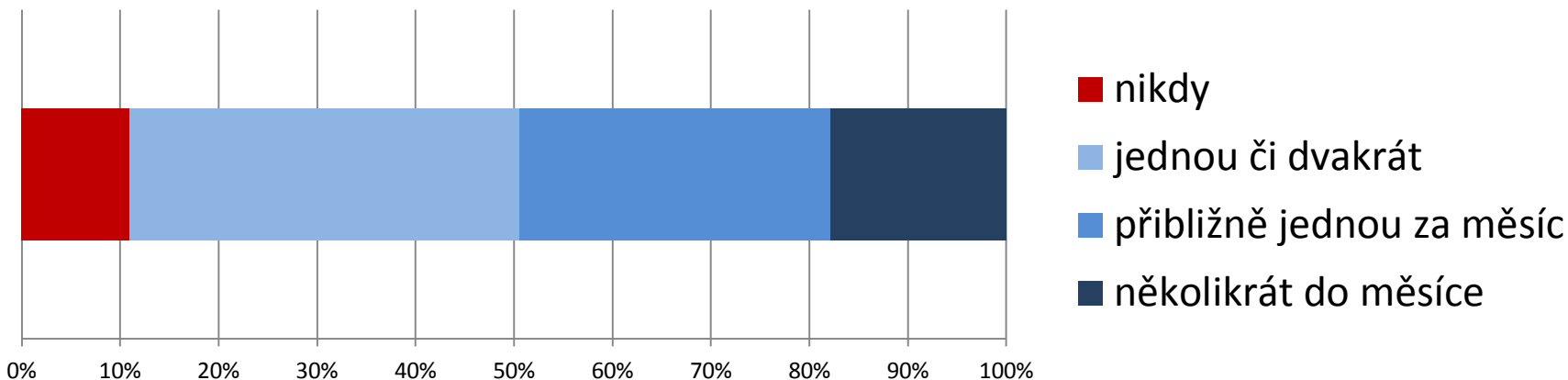
Jak často jsi v posledním roce (tj. 12 měsících) diskutoval(a) o politice či jiných celospolečenských tématech (např. ekologie, rasismus, nezaměstnanost atd.)?

Jak často se ve vaší třídě v posledním roce (tj. 12 měsících) diskutovalo v rámci vyučování o politice či jiných celospolečenských tématech (např. ekologie, rasismus, nezaměstnanost atd.)?

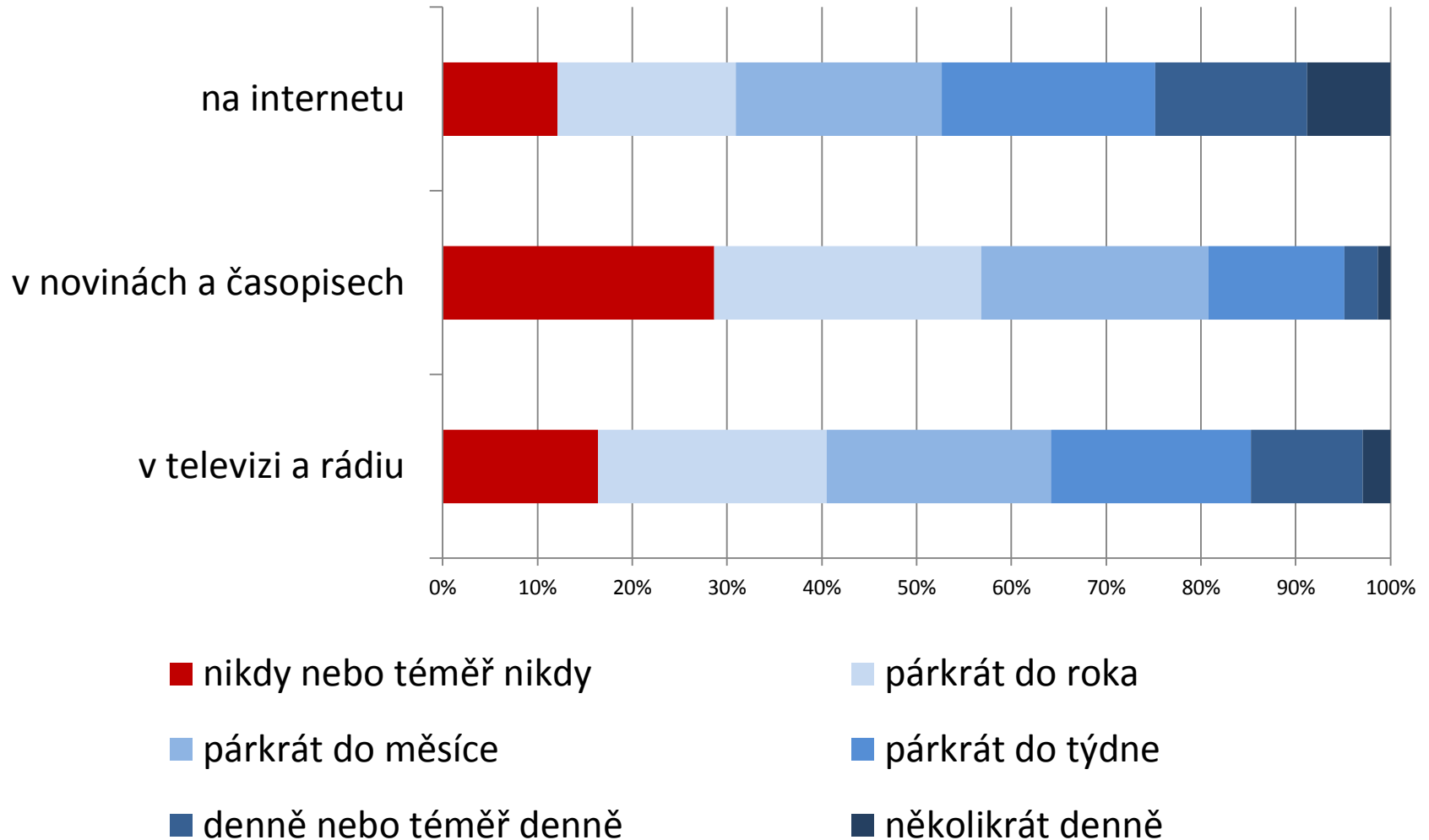
Jak často se ve vaší třídě v posledním roce (tj. 12 měsících) diskutovalo v rámci vyučování o politice či jiných celospolečenských tématech (např. ekologie, rasismus, nezaměstnanost atd.)?

- vždy jen poslouchám
- obvykle poslouchám, jen výjimečně něco řeknu
- často něco řeknu
- téměř vždy něco řeknu

- vůbec mě nebaví
- spíše mě nebaví
- spíše mě baví
- velmi mě baví

Jak často jsi za poslední rok sledoval(a) zprávy o politice či jiných celospolečenských tématech ...

Rodiče, kamarádi a média – jaké jsou dopady vzájemných interakcí na zájem jít volit v prvních volbách?

Rodiče, kamarádi a média – jaké jsou dopady vzájemných interakcí na zájem jít volit v prvních volbách?

Panelová data od přibližně 200 prvovoličů z roku 2010

(Šerek & Umemura, 2015)

únor

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

únor

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

květen

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

únor

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

květen

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

červen

Volení

únor

květen

červen

Zájem jít volit

Zájem jít volit

Volení

Sledování médií

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

Diskuze s vrstevníky

únor

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

květen

Zájem jít volit

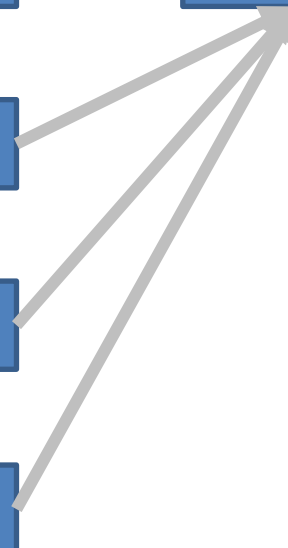
Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

červen

Volení

únor

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

květen

Zájem jít volit

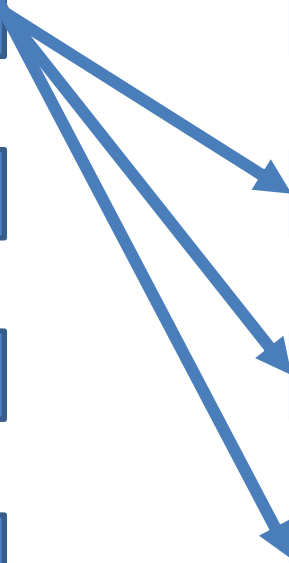
Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

červen

Volení

únor

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

květen

Zájem jít volit

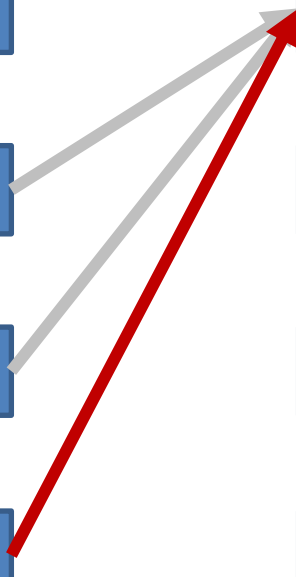
Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

červen

Volení

únor

Zájem jít volit

Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

květen

Zájem jít volit

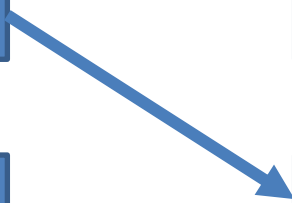
Sledování médií

Diskuze s rodiči

Diskuze s vrstevníky

červen

Volení

adolescenti, kteří před volbami více diskutovali
se svými vrstevníky, se stali více
rozhodnutými jít volit

diskuze s rodiči a sledování médií tento efekt
neměly

diskuze s rodiči mohou mít efekt skrze stimulaci
diskuzí s vrstevníky

adolescenti, kteří před volbami více diskutovali
se svými vrstevníky, se stali více
rozhodnutými jít volit

diskuze s rodiči a sledování médií tento efekt
neměly

diskuze s rodiči mohou mít efekt skrze stimulaci
diskuzí s vrstevníky

proč mají vrstevníci větší vliv než rodiče a platí to
obecně?